

ZAŠČITA PROGRAMSKE OPREME S POMOČJO PATENTOV IN DRUGIH PRAVIC INTELEKTUALNE LASTNINE

dr. Jakob Valvoda – Boehmert&Boehmert

Programska oprema je pogost in izjemno pomemben del intelektualne lastnine. Za večino trenutnih tehnologij je bistvenega pomena, poleg tega pa pomeni velik del današnjih izumov in stvaritev. To je zlasti posledica nedavnega premika inovacij k digitalnemu področju.

Intelektualna lastnina zajema vse umske stvaritve ter je tradicionalno razdeljena na tehnična in netehnična področja, ki so lahko registrirana ali pa ne, zato da jih je mogoče uveljavljati. V preteklosti so inovacije in stvaritve predstavljali posamezni izdelki, ki so imeli enega ali več izumiteljev ali avtorjev. To je pomenilo, da se je za eno inovacijo lahko uporabljala ena določena glavna pravica intelektualne lastnine. Poleg tega so bile distribucijske poti, ki so omogočile uveljavljanje ustreznih pravic intelektualne lastnine, jasno opredeljene. Vendar pa je nedavni premik inovacij k digitalnemu področju povzročil ustvarjanje različnih izdelkov, ki so interoperabilni in se distribuirajo v računalniških okoljih kot programska oprema ali pametna strojna oprema. Teh komponent pogosto ni mogoče omejiti na en izdelek, poleg tega pa jih razvijajo in nenehno izboljšujejo timi, zaradi česar je težko uporabljati ali uveljavljati posamezne pravice intelektualne lastnine.

Pri programski opremi se lahko uporabljajo različne pravice intelektualne lastnine. V praksi je vsak del programske kode samodejno zavarovan z avtorsko pravico. Avtorskopravno varstvo pa je lahko omejeno in ne zajema konceptov ponovnega programiranja programske opreme. Znamke imajo lahko pomembno vlogo ob vstopu programske opreme na trg z namenom distribucije. Čeprav programska oprema nima otipljivih lastnosti, se lahko določeni koncepti „videza in občutka“ pri uporabniških vmesnikih zavarujejo z modeli. Patenti so lahko močna pravica intelektualne lastnine, s katero zavarujemo tehnične koncepte, izvedene v programski opremi. Kljub temu so lahko na nekaterih območjih taki patenti, usmerjeni v tako imenovane „računalniško izvedene izume“, omejeni tako, da so med drugim izključene matematične metode ali poslovni vidiki izuma.

Evropski patentni urad uporablja uveljavljeno prakso preverjanja „računalniško izvedenih izumov“, ki se osredotoča na tehnične vidike in učinke tehničnih konceptov programske opreme. Pri tem se lastnosti računalniško izvedenih izumov, ki ne prispevajo k tehničnemu značaju izuma, pri oceni inventivne ravni dejansko ne upoštevajo. Posledično se patentne prijave za izume, ki se močno opirajo na netehnične lastnosti, zavrnejo kot očitne.

Praksa preverjanja Evropskega patentnega urada se spoprijema z izzivi, ki jih prinašajo različne omogočitvene tehnologije interneta stvari ali interneta vsega oziroma podobna digitalna ali industrijska preoblikovanja, pri čemer so najizrazitejši izumi na področju umetne inteligence in *blockchain* tehnologije (veriženja blokov). Te tehnologije so pogosto vgrajene v programski okvir, zaradi česar bi bilo težko ugotoviti lastnosti in učinek teh izumov, ki bi jih Evropski patentni urad priznal kot tehnične.

Pri sestavi patentne prijave je torej treba proučiti tehnični okvir izuma in ga v prijavi jasno opredeliti. To lahko vključuje tehnične izboljšave, vzpostavitev tehničnega okvira, tehnična področja uporabe in predvideno funkcionalnost. Poleg tega bo morda treba spremeniti vidik, in sicer tako, da bo namesto programske opreme kot rešitve (kot je to večinoma), izpostavljen tehnični učinek, ki ga bo programska oprema zagotovila. Na primer: optimizacija, zaščita ali omogočanje interakcije med (pametnimi) komponentami, spremljanje infrastrukture ali opredelitev tehničnega področja uporabe računalniško izvedenega izuma.

Če povzamemo, programska oprema se ne more opirati na posamezne pravice intelektualne lastnine, temveč potrebuje celovito strategijo varovanja – od samodejnega avtorskoprnega varstva programirane programske kode do patentov za tehnične koncepte, izvedene v programski opremi.